

Müzik bölümü öğrencilerinin müzik teorisi ve işitme eğitimi dersine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi

An examination of music department students' attitudes toward the music theory and ear training course across selected variables

Canberk Özen¹📧, Recep Bora Özeren²📧

¹ Kırıkkale Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Kırıkkale, Türkiye.

² Bağımsız Araştırmacı, Ankara, Türkiye.

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, müzik bölümü öğrencilerinin müzik teorisi ve işitme eğitimi dersine yönelik tutumlarını belirlemek ve bu tutumların cinsiyet, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü, bireysel çalgı değişkenleri ve akademik başarı göstergeleri (müzik teorisi ve işitme eğitimi, çalgı eğitimi ve piyano dersi başarı puanları) açısından farklılık gösterip göstermediğini nicel olarak incelemektir. Araştırma ilişkisel tarama modelindedir ve çalışma grubunu İç Anadolu Bölgesi'nde bir üniversitenin Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü öğrencileri oluşturmaktadır (n = 114). Veriler, Canakay (2006) tarafından geliştirilen Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Ölçeğin bu çalışmadaki iç tutarlılığı yüksek düzeyde bulunmuştur ($\alpha = ,94$). Verilerin analizinde bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi, Kruskal-Wallis H testi, Dunn-Bonferroni çoklu karşılaştırma testi ve Spearman rho korelasyon analizi kullanılmıştır. Çalışmada öğrencilerin derse yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu görülmüştür. Cinsiyet, sınıf düzeyi ve lise türü açısından anlamlı bir fark bulunmazken, bireysel çalgı türüne göre sınırlı düzeyde anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p = ,042$). Tutum puanı ile müzik teorisi ve işitme eğitimi ($\rho = ,48$), çalgı eğitimi ($\rho = ,38$) ve piyano ($\rho = ,32$) dersi başarıları arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Araştırmada, tutum ile ders başarıları arasında pozitif ilişkiler bulunduğu; öğretim sürecinde motivasyonu, öğrenci katılımını ve bireysel çalgı gereksinimlerini dikkate alan düzenlemelerin yararlı olabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: müzik eğitimi, müzik teorisi, işitme eğitimi, öğrenci tutumu, öğrenci başarıları

ABSTRACT

The aim of this study was to determine music department students' attitudes toward the music theory and ear training course and to examine whether these attitudes differ by gender, year of study, high school background, primary instrument, and academic achievement indicators (achievement scores in music theory and ear training, instrument education and piano). The research was based on a correlational survey design, and the study group consisted of students from the Music Department of the Faculty of Fine Arts at a university in the Central Anatolia Region of Türkiye (n = 114). Data were collected using the Attitude Scale toward the Music Theory Course developed by Canakay (2006). The scale showed high internal consistency in this study ($\alpha = ,94$). Independent samples t-test, one-way analysis of variance, Kruskal-Wallis H test, Dunn-Bonferroni post hoc test, and Spearman rho correlation analysis were used. The findings showed that students' attitudes toward the course were generally positive. While no significant differences were found in terms of gender, year of study, and high school background, a significant but limited difference was found according to primary instrument

Canberk Özen — janberkozen@gmail.com

Geliş tarihi/Received: 20.04.2026 — Kabul tarihi/Accepted: 24.06.2026 — Yayın tarihi/Published: 31.07.2026

Telif hakkı © 2026 Yazar(lar). Açık erişimli bu makale, orijinal çalışmaya uygun şekilde atıfta bulunulması koşuluyla, herhangi bir ortamda veya formatta sınırsız kullanım, dağıtım ve çoğaltmaya izin veren Creative Commons Attribution License (CC BY) altında dağıtılmıştır.

Copyright © 2026 The Author(s). This is an open access article distributed under the Creative Commons Attribution License (CC BY), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited.

type ($p = .042$). Attitude scores were positively and significantly correlated with achievement in music theory and ear training ($\rho = .48$), instrument education ($\rho = .38$), and piano ($\rho = .32$). The findings indicate positive relationships between attitudes and course achievement, suggesting that instructional arrangements supporting motivation, student engagement, and primary instrument-related learning needs may be beneficial.

Keywords: music education, music theory, ear training, student attitudes, student achievement

1. GİRİŞ

Müziksel işitme eğitimi, bireylerin perde, aralık, ritim ve akor gibi müzikal unsurları dinleyerek tanıma ve tanımlama yeteneğinin geliştirilmesini ifade etmektedir. *"Müziksel işitme, işitme duyusu ile algılanabilir müziksel bütün, öge, gereç, özellik ve ilişkileri (doğru) algılama, tanıma, anımsama (hatırlama) ayırt etme çözme ve çözümleme yeteneğidir"* (Uçan, 1997, s. 19). Her seviyedeki müzisyen için önemli olan bu beceri, müzik eğitimi verilen kurumlarda sıklıkla öğretilmektedir (Munive Benites vd., 2023). Müzik teorisi ve işitme eğitimi, teorik (aralık, armoni, tonalite vb.) ve uygulamalı (işitsel bellek, solfej, dikte vb.) yapısıyla, müzik okuryazarlığının geliştirilmesi açısından önemli bir konumda yer almaktadır.

Türkiye'de lisans düzeyinde yürütülen müzik teorisi ve işitme eğitimi dersleri, müziksel işitme okuma yazma, solfej-dikte-teori gibi farklı biçimlerde isimlendirilse de, pedagojik açıdan benzer niteliklere sahiptir. Öğrenciler bu ders aracılığıyla notaların birbiriyle ilişkisini, ses tınısını, yatay ve dikey konumlarını tanıyarak, entonasyon farkındalığı, tonal yönelim, armonik ilişkilerin sezilmesi ve müziksel belleğin etkin kullanımı bakımından önemli kazanımlar elde etmektedir. Diğer çalışma alanlarına en fazla aktarımın yapılabileceği bu ders aracılığıyla edinilen bilgi, beceri, tutum ve uygulamalar, müzik eğitimi alan öğrencilerin mesleki yaşamlarında da önem taşımaktadır (Demirbatır, 2014). Reitan'ın (2009) belirttiği üzere müziksel işitme eğitimi, müzik eğitimi ile müzik psikolojisinin kesişiminde yer alan bir alandır. Bu kesişim, öğrenci tutumunun önemini daha görünür hâle getirmektedir.

Tutum, bir nesne, kişi, kuruma veya olaya karşı olumlu/olumsuz tepki verme veya değerlendirme eğilimi olarak tanımlanmaktadır (Ajzen, 2005). Tutumların oluşumunda önceden edinilmiş deneyimler, çevre aracılığıyla oluşan bilgi birikimi ve diğer çevresel etmenler rol oynamaktadır (Küçük, 2011). Tutum, nitelikli bir eğitim gerçekleştirilmesi ve olumlu bir sınıf ortamının oluşması adına en etkili duyuşsal özelliklerden biridir (Saygı ve Bilen, 2016). Tutum, bu yönüyle öğretim tasarımı ve öğrenme çıktılarıyla birlikte ele alınabilecek önemli bir pedagojik gösterge niteliği taşımaktadır.

Öğrenci tutumunun açıklanmasında, çağdaş eğitim psikolojisi kuramları önemli bir çerçeve sunmaktadır. Kontrol-değer kuramına göre başarı duygusu, öğrencinin öğrenme sürecine ilişkin kontrol algısı ve göreve yüklediği değer ile yakından ilişkilidir. Olumlu başarı duyguları öğrenme davranışlarını güçlendirerek öğrenme etkinliğine yeniden katılımı ve performansı destekleyebilirken; kaygı ve umutsuzluk gibi olumsuz duygular motivasyonu zayıflatmakta, öğrenme görevinden kaçınmaya yol açabilmekte ve başarıyı olumsuz etkileyebilmektedir (Pekrun, 2006). Beklenti-değer kuramında ise bir öğrenme görevine yüklenen değer ile başarılı olma beklentisinin belirleyici olduğu; beklenti ve değerlerin yetenek inancı, algılanan zorluklar, bireysel hedefler ve duygusal anılar gibi değişkenlerden etkilendiği varsayılmaktadır. Yetenek inancı bireyin belirli bir faaliyetteki mevcut yeterliliğine ilişkin algısını ifade ederken, başarı beklentisi geleceğe dönük bir yönelim taşımaktadır (Wigfield ve Eccles, 2000). Bu çerçevede öğrencinin dersi gerekli ve yararlı bulmasına ilişkin öznel algısı ile başarılı olabileceğine dair inancı, derse yönelik tutumun önemli boyutları arasında değerlendirilebilir. Eccles ve Wigfield (2020), bağlamsallaştırılmış beklenti-değer kuramı açısından bu unsurların bağlamsal, kültürel ve sosyal olarak dinamik bir biçimde şekillendiğini vurgulamaktadır. Öğrenci tutumu, öz-belirleme kuramı açısından da sağlıklı bir gelişim, özerklik, yeterlik ve ilişkilendirme gereksinimlerinin ne ölçüde karşılandığıyla bağlantılı bir yapı olarak ele alınabilir. Eğitim ortamlarında bu gereksinimlerin desteklenmesi, öğrencilerin motivasyonu, yüksek başarı düzeyi, daha güçlü katılım ve psikolojik iyi oluş gibi çıktıları beraberinde getirmektedir (Ryan ve Deci, 2020).

Tutumun öğrenme süreciyle ilişkisini ele alan çalışmalar, bu kavramın müzik eğitimi bağlamında pedagojik önemini desteklemektedir. Canakay (2007), müzik teorisi dersinde aktif öğrenme düzenlemelerinin tutum, başarı ve öz yeterlik üzerinde olumlu etkiler oluşturabileceğini göstermiştir. Reitan'ın (2009) bulguları da öğrencilerin işitme eğitimini önemli ve yararlı gördüklerini ortaya koymaktadır. Kaynak Akçaoğlu (2021) ise lisans düzeyinde müzik teorisi ve işitme eğitiminde uygulama, materyal ve yoğunluk sorunlarını ele alarak, derse ilişkin tutumun pedagojik, kişisel, çevresel ve kurumsal etmenlerden etkilenebileceğine işaret etmiştir. Müziksel işitme ve performans arasındaki bağlantının geliştirilebilmesi adına çalgı kullanımının da faydalı

olabileceği düşünülmektedir (Parkin, 2021, aktaran Donn vd., 2024). Uyan'ın (2013) çalışması da müzik teorisi ve işitme eğitimi dersi ile bireysel çalgı başarıları arasında anlamlı pozitif ilişkilerin olabileceğini göstermektedir. Çalgı temelli tutum farklılıkları, pedagojik açıdan ders içeriklerinin kişiselleştirilmesi ve bireysel çalgı alanıyla ilişkili biçimde yeniden düşünülmesi için bir tartışma zemini oluşturmaktadır. Mevcut çalışmaların çoğunlukla öz yeterlik, icra kaygısı ve çalışma süresi gibi motivasyonel boyutlara odaklandığı (McPherson ve McCormick, 2006; Zarza-Alzugaray vd., 2020) veya belirli dersler üzerinden alan becerilerine ilişkin tutumun ölçülmesine yöneldiği görülmektedir (Büyükcengiz ve Önder, 2021; Canakay, 2006; Şen ve Şentürk, 2015; Tunç ve Baydağ, 2021).

Müzik teorisi ve işitme eğitimi dersine yönelik öğrenci tutumunun ilgi, kaygı, fayda algısı, zorlanma algısı, öz güven, alıştırmaya yapmaya değer bulma gibi boyutlarda düzenli ve sistematik biçimde izlenmesi önemlidir. Canakay'ın (2006) geliştirdiği müzik teorisi dersine ilişkin tutum ölçeği, söz konusu boyutların nicel olarak incelenebilmesine olanak sağlamaktadır. Bununla birlikte, Soycan ve Babacan'ın (2019) belirttiği üzere, müzik eğitimi sürecinde temel bir konumda bulunan müziksel işitme okuma yazma dersine ilişkin tutum, başarı ve algı gibi değişkenlere yönelik ölçme araçları yerel bağlamda oldukça sınırlıdır. Yürütülecek çalışmaların, tutum ve başarı arasındaki ilişkinin akademik başarı göstergeleri üzerinden ayrıntılı bir şekilde betimlenmesi ve öğretim süreçlerinin güçlendirilmesine yönelik pedagojik çıkarımlar sunulması amacıyla değerlendirilmesi de önem taşımaktadır.

1.1. Problem Durumu

Müzik bölümü öğrencilerinin müzik teorisi ve işitme eğitimi dersine yönelik tutumları, dersin bilişsel zorluk düzeyi, öğretim yöntemleri, ölçme-değerlendirme süreçleri, öğretim elemanının yaklaşımı, öğrencinin bireysel çalgısı ve önceki müzikal deneyimleri gibi çeşitli etmenlerden etkilenebilmektedir. İlgili literatürde tutum ile başarı arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmalar bulunmakla birlikte, müzik bölümü öğrencilerinin müzik teorisi ve işitme eğitimi dersine ilişkin tutumlarının cinsiyet, mezun olunan lise türü, sınıf düzeyi, bireysel çalgı ve akademik başarı göstergeleri ile birlikte ele alındığı çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, araştırmanın problemi, müzik bölümü öğrencilerinin müzik teorisi ve işitme eğitimi dersine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından nasıl bir görünüm sergilediği ve pedagojik açıdan nasıl yorumlanabileceğinin belirlenmesidir. Araştırmanın problem cümlesi "Müzik bölümü öğrencilerinin müzik teorisi ve işitme eğitimi dersine ilişkin tutumları, farklı değişkenler açısından incelendiğinde anlamlı farklılık göstermekte midir?" olarak ifade edilebilir.

1.2. Alt Problemler

Araştırmanın problemine bağlı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Tutum puanları cinsiyetlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
2. Tutum puanları mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Tutum puanları sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Tutum puanları bireysel çalgıya göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Tutum puanları ile müzik teorisi ve işitme eğitimi, çalgı eğitimi ve piyano dersi başarı puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, müzik bölümü öğrencilerinin müzik teorisi ve işitme eğitimi dersine ilişkin tutumlarının cinsiyet, sınıf düzeyi, mezun oldukları lise türü, bireysel çalgı türü ve akademik başarı göstergeleri açısından incelenmesidir. Bu kapsamda, öğrencilerin derse yönelik tutumlarının belirtilen değişkenlere göre nasıl farklılaştığının ve akademik başarı göstergeleriyle nasıl bir ilişki içinde olduğunun nicel olarak ortaya konulması amaçlanmaktadır. Araştırmanın bir diğer amacı, elde edilen bulguların yalnızca istatistiksel sonuçlar düzeyinde bırakılmayıp, müzik teorisi ve işitme eğitimi dersinin öğretim süreci açısından yorumlanabilir hâle getirilmesidir. Bu çalışmada tutumun yeterlik beklentisi, başarı, motivasyon ve öğrenme deneyimiyle ilişkili bir yapı olarak ele alınması; dersin öğretim süreci, içeriği ve öğrenci gereksinimleri açısından tartışılabilir çıkarımlar sunulması hedeflenmektedir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Müzik teorisi ve işitme eğitimi, müzik eğitiminin kuramsal ve uygulamalı boyutlarını bir araya getiren temel ders alanlarından biridir. Bu ders, öğrencilerin müziksel işitme, okuma, yazma ve analiz becerilerinin gelişiminde önemli olmakla birlikte, çalgı eğitimi, piyano ve diğer uygulamalı alan dersleriyle de ilişkiler kurmaktadır. Bu bağlamda, öğrencilerin ilgili derse yönelik tutumları ve öğrenme süreçlerinin nasıl deneyimlendiğinin anlaşılması önem taşımaktadır. Bu çalışma, araştırmanın yürütüldüğü programdaki mevcut durumu ortaya koymanın yanında, derse yönelik tutumun farklı değişkenler ve akademik başarı göstergeleriyle ilişkisini değerlendirmeye yönelik bir çerçeve sunmaktadır. Elde edilen bulguların, müzik teorisi ve işitme eğitimi ders içeriklerinin, öğretim uygulamalarının ve öğrenci gereksinimlerine duyarlı pedagojik düzenlemelerin tartışılmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama araştırmalarında, değişkenlerin birlikte değişim gösterip göstermedikleri ve bu değişimin yönü veya biçimi ortaya konulmaya çalışılmaktadır (Karasar, 2013).

Araştırma modeli doğrultusunda, müzik bölümü öğrencilerinin müzik teorisi ve işitme eğitimi dersine ilişkin tutumlarının, cinsiyet, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü, bireysel çalgı türü değişkenleri ve akademik başarı göstergeleri (müzik teorisi ve işitme eğitimi, çalgı eğitimi ve piyano dersi başarı puanları) açısından nasıl bir görünüm sergilediği incelenmiştir. Araştırmada, nedensel ve davranışsal bir yorumlama amacı taşınmamış olup, mevcut durumun ilişkisel örüntülerinin nicel olarak ortaya konulması hedeflenmiştir.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Kırıkkale Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümünde 1, 2, 3 ve 4. sınıf düzeyinde öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 114 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılar uygun örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Müzik teorisi ve işitme eğitimi dersini en az bir dönem almış olmak, ilgili dönemin yarıyıl sonu sınav değerlendirmelerine katılmış olmak ve çalgı eğitimi ile piyano ders başarı puanlarının erişilebilir olması, araştırmaya dâhil edilme ölçütü olarak belirlenmiştir. Tek kurumda yürütülen bu araştırmanın bulguları, çalışma grubunun özellikleri ve benzer nitelikteki programlar çerçevesinde yorumlanmıştır.

2.2. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

- Kırıkkale Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü öğrencileriyle,
- 2024-2025 eğitim-öğretim yılı bahar dönemiyle,
- 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinden toplam 114 katılımcıyla,
- İlgili dersin müzik teorisi içeriğine ilişkin tutumsal yönelimi temsil eden ölçek ile,
- Araştırmada yer alan bireysel çalgı gruplarının mevcut ve eşit olmayan dağılımıyla,
- Müzik teorisi ve işitme eğitimi, çalgı eğitimi ve piyano dersi akademik başarı puanlarıyla,
- Katılımcıların öz bildirimlerine dayalı tutum verileriyle sınırlıdır.

2.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Canakay'ın (2006) geliştirdiği, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olan Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 5'li Likert tipi bir derecelendirmeye sahiptir ve toplam 37 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 37, en yüksek puan ise 185'tir. Tek boyutlu olan bu ölçekten alınan yüksek puan, öğrencinin ilgili derse ilişkin olumlu tutum düzeyini temsil etmektedir.

Araştırmmanın gerçekleştirildiği programda müzik teorisi ve işitme eğitimi dersi, haftalık iki saat teorik ve iki saat uygulamalı olarak yürütülmektedir. Çalışmada kullanılan ölçeğin özgün kapsamı dikkate alınarak, dersin bütünlük yapısı içinde özellikle teorik içeriğe yönelik tutumsal yönelimi daha güçlü biçimde yansıtılabileceği göz önünde bulundurulmuştur.

Katılımcıların cinsiyet, sınıf düzeyi, mezun oldukları lise türü ve bireysel çalgı türlerine yönelik veriler, kişisel bilgi formu aracılığıyla edinilmiştir. Katılımcıların bireysel çalgı, piyano, müzik teorisi ve işitme eğitimi derslerine ilişkin akademik başarı puanlarına ise 2024-2025 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi yarıyıl sonu itibarıyla Kırıkkale Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Başkanlığı'nın 23.07.2025 tarihli ve E-351259 sayılı izni ile ulaşılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Veri analizi sürecinde, öncelikle katılımcıların ölçek yanıtları bilgisayar ortamına aktarılmış ve veri girişi kontrolleri yapılmıştır. Veri setinde yer alan uç değerler, kutu grafikleri ve standartlaştırılmış z değerleri üzerinden incelenmiş olup, veri girişi hatası veya ölçüm dışı değer niteliğinde olmayan gözlemler analizlere dâhil edilmiştir. Ayrıca, her katılımcının müzik teorisi ve işitme eğitimi, çalgı eğitimi ve piyano derslerine yönelik başarı puanları, 2024-2025 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi sonuna kadar tamamlanmış olan tüm yarıyıllara ait notların 100'lük sisteme göre aritmetik ortalaması alınarak veri setine eklenmiştir. Farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin tamamladıkları yarıyıl sayıları farklılık gösterdiğinden, bu puanlar standartlaştırılmış başarı testi sonuçları olarak değerlendirilmemiş, programın kurumsal değerlendirme süreçleri içinde oluşan akademik başarı göstergeleri olarak ele alınmıştır.

Ölçekte olumsuz ifadeler içeren 3, 4, 7, 8, 9, 11, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 26, 30, 31, 34 ve 35. maddeler ters puanlama işlemlerine tabi tutulmuştur. Ölçeğin iç tutarlılığı Cronbach alfa katsayısı ile incelenmiş ve yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu görülmüştür ($\alpha = ,94$). Katılımcıların toplam tutum puanı ortalaması 124,88 (ss = 24,82) olup, bu değer 37 maddelik ölçekte madde ortalaması 3,38'e karşılık gelmektedir. Madde ortalamasının 5'li derecelendirmede nötr kabul edilebilecek 3 düzeyinin üzerinde olması, çalışma grubundaki öğrencilerin, derse ilişkin tutumlarının olumlu yöne eğilim gösterdiğini düşündürmektedir. Toplam tutum puanının normal dağılıma uygunluğunu belirlemek amacıyla yapılan Shapiro-Wilk testi sonucunda da normal dağılım varsayımının sağlandığı görülmüştür ($p = ,70$).

Cinsiyet ve mezun olunan lise türü değişkenleri için bağımsız örneklem t-testi, sınıf düzeyi değişkeni için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Varyans homojenliği varsayımları, parametrik analizlerde Levene testi ile kontrol edilmiştir. Bireysel çalgı değişkeninde grup büyüklüklerinin dengeli olmaması ve bazı çalgı gruplarında katılımcı sayısının sınırlı kalması nedeniyle, bu alt probleme ilişkin analizler Kruskal-Wallis H testi ile yürütülmüş ve farkın hangi gruplar arasında ortaya çıktığının belirlenmesi amacıyla Dunn-Bonferroni çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. Çalgı değişkenine ilişkin bulguların yorumlanmasında grup büyüklüklerindeki dengesizlik dikkate alınmıştır.

Akademik başarı göstergeleri olan müzik teorisi ve işitme eğitimi, çalgı eğitimi ve piyano ders başarı puanlarının dağılımları ayrıca incelenmiş olup, bu değişkenlerde normal dağılım varsayımının karşılanmaması nedeniyle, toplam tutum puanı ile başarı göstergeleri arasındaki ilişkiler Spearman ρ korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırmada istatistiksel anlamlılık düzeyi ,05 olarak kabul edilmiştir. İkili karşılaştırmalarda etki büyüklüğü Cohen's d ile, ANOVA sonuçlarında eta-kare (η^2) ile, Kruskal-Wallis analizinde ise epsilon-kare (ϵ^2) ile raporlanmıştır. Analizler JASP ve R programları kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

2.5. Etik Kurul Onayı

Çalışma, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (tarih: 25.06.2025, sayı: 344810).

3. BULGULAR

3.1. Cinsiyete Göre Tutum Puanları

Tablo 1

Toplam tutum puanının cinsiyete göre betimsel istatistikleri

Cinsiyet	n	$\bar{x}$	Standart Sapma	En Düşük	En Yüksek
Kadın	58	125,22	23,74	73	179
Erkek	56	124,52	26,10	53	177

Tablo 1’de kadın katılımcıların tutum puanı ortalaması 125,22 ($ss = 23,74$), erkek katılımcıların tutum puanı ortalaması ise 124,52 ($ss = 26,10$) olarak görülmektedir. Grupların ortalama puanları birbirine yakındır. Levene testi sonucunda, cinsiyet değişkeni için varyans homojenliği varsayımının sağlandığı görülmektedir ($F = 0,96$; $p = ,33$). Bu doğrultuda, cinsiyete göre tutum puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır.

Tablo 2

Cinsiyete göre bağımsız örneklem t-testi sonuçları

%95 Güven Aralığı						
t	df	p	Ortalama Farkı	Standart Hata Farkı	Alt Sınır	Üst Sınır
0,15	112	,88	0,71	4,67	-8,55	9,96

Tablo 2’de verilen bağımsız örneklem t-testi sonucunda, cinsiyete göre tutum puanlarının anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı görülmektedir ($t = 0,15$; $p = ,88$). Etki büyüklüğü ise ihmal edilebilir düzeydedir ($d = 0,03$).

3.2. Mezun Olunan Lise Türüne Göre Tutum Puanları

Tablo 3

Toplam tutum puanının mezun olunan lise türüne göre betimsel istatistikleri

Lise Türü	n	$\bar{x}$	Standart Sapma	En Düşük	En Yüksek
Alan (Müzik)	42	128,33	24,06	53	164
Alan Dışı (Diğer)	72	122,86	25,19	73	179

Tablo 3’te müzik alanından mezun katılımcıların tutum puanı ortalamasının 128,33 ($ss = 24,06$), alan dışı liselerden mezun katılımcıların tutum puanı ortalamasının ise 122,86 ($ss = 25,19$) olduğu görülmektedir. Müzik alanı mezunlarının ortalaması daha yüksektir. Levene testi sonucunda, mezun olunan lise türü değişkeni için varyans homojenliği varsayımının sağlandığı belirlenmiştir ($F = 0,59$; $p = ,44$). Bu doğrultuda, lise türüne göre tutum puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır.

Tablo 4

Mezun olunan lise türüne göre bağımsız örneklem t-testi sonuçları

%95 Güven Aralığı						
t	df	p	Fark Ortalaması	Standart Hata Farkı	Alt Sınır	Üst Sınır
1,14	112	,26	5,47	4,81	-4,06	15,01

Tablo 4’te yer alan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, mezun olunan lise türüne göre tutum puanlarının anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı görülmektedir ($t = 1,14$, $p = ,26$). Etki büyüklüğü düşük düzeydedir ($d = 0,22$).

3.3. Sınıf Düzeyine Göre Tutum Puanları

Tablo 5

Toplam tutum puanının sınıf düzeyine göre betimsel istatistikleri

Sınıf Düzeyi	n	$\bar{x}$	Standart Sapma	En Düşük	En Yüksek
1. Sınıf	28	130,57	16,00	96	162
2. Sınıf	23	128,43	26,04	70	164
3. Sınıf	24	119,50	28,18	73	179
4. Sınıf	39	122,00	26,79	53	177

Tablo 5'te birinci sınıf öğrencilerinin tutum puanı ortalaması 130,57 ($ss = 16,00$), ikinci sınıf öğrencilerinin 128,43 ($ss = 26,04$), üçüncü sınıf öğrencilerinin 119,50 ($ss = 28,18$) ve dördüncü sınıf öğrencilerinin 122,00 ($ss = 26,79$) olarak görülmektedir. En yüksek ortalama birinci sınıfta, en düşük ortalama ise üçüncü sınıftadır. Levene testi sonucunda, sınıf düzeyi değişkeni için varyans homojenliği varsayımının sağlandığı görülmüştür ($F = 1,93$; $p = ,13$). Bu doğrultuda, sınıf düzeyine göre tutum puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır.

Tablo 6

Sınıf düzeyine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları

Kaynak	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	p	η^2
Sınıf Düzeyi	2215,77	3	738,59	1,21	,31	0,03
Hata (Residuals)	67372,51	110	612,48			

Tablo 6'da verilen tek yönlü varyans analizi sonucunda, sınıf düzeyine göre tutum puanlarının anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı görülmektedir ($F = 1,21$, $p = ,31$). Etki büyüklüğü düşüktür ($\eta^2 = 0,03$).

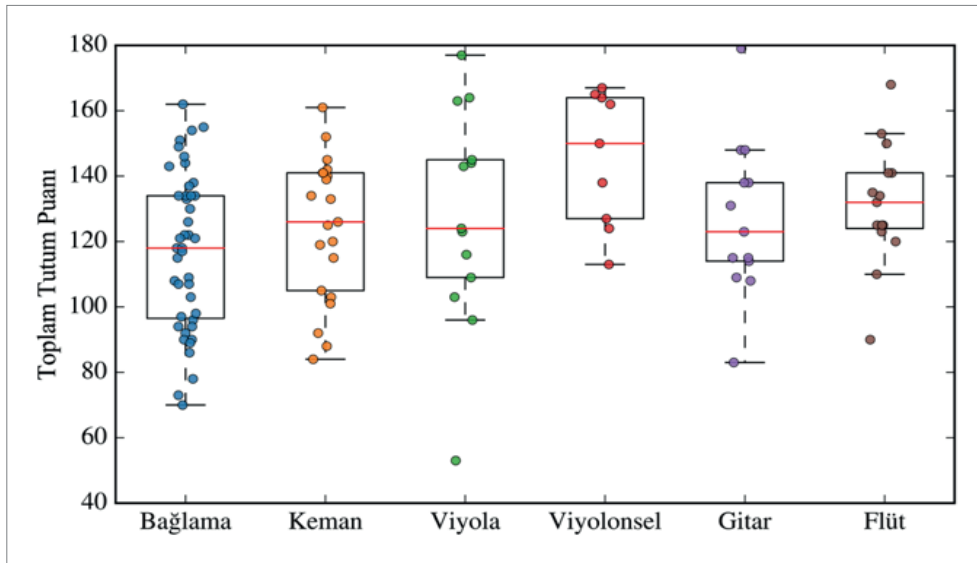
3.4. Bireysel Çalgı Türüne Göre Tutum Puanları

Tablo 7

Toplam tutum puanının bireysel çalgı türüne göre betimsel istatistikleri ve ortalama sıra değerleri

Bireysel Çalgı	n	$\bar{x}$	Standart Sapma	Ortanca	Ortalama Sıra
Bağlama	43	117,19	23,98	118	47,47
Keman	21	124,10	21,84	126	56,57
Viyola	13	127,69	33,55	124	62,77
Viyolonsel	9	145,56	20,60	150	84,50
Gitar	13	126,85	24,04	123	57,58
Flüt	15	131,47	18,62	132	66,73

Tablo 7'de bireysel çalgı türlerine göre tutum puanı ortalamalarının bağlamada 117,19 ($ss = 23,98$), kemanda 124,10 ($ss = 21,84$), viyolada 127,69 ($ss = 33,55$), viyolonselde 145,56 ($ss = 20,60$), gitarda 126,85 ($ss = 24,04$) ve flütte 131,47 ($ss = 18,62$) olduğu görülmektedir. En düşük ortalama bağlamada, en yüksek ortalama ise viyolonseldedir.

Şekil 1*Bireysel çalgı türüne göre toplam tutum puanı dağılımları*

Şekil 1’de bireysel çalgı türlerine göre tutum puanlarının dağılımı gösterilmiştir. Şekilde yer alan noktalar katılımcıları, çizgi ise grup ortancalarını göstermektedir. Bazı çalgı gruplarında uç değerlere rastlandığı ve yayılımın farklılaştığı görülmektedir. Bireysel çalgı değişkeninde grup büyüklüklerinin dengeli olmaması ve bazı çalgı gruplarında katılımcı sayısının sınırlı kalması nedeniyle, tutum puanlarının bireysel çalgı türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis H testi uygulanmıştır.

Tablo 8*Bireysel çalgı türüne göre Kruskal-Wallis H testi ve Dunn-Bonferroni sonuçları*

Analiz	Karşılaştırma	Test istatistiği	sd	p	Etki büyüklüğü
Kruskal-Wallis H	Bireysel çalgı türü	H = 11,49	5	,042	$\epsilon^2 = ,060$
Dunn-Bonferroni	Bağlama - Viyolonsel	z = -3,06		,033	

Tablo 8’de görüldüğü üzere, toplam tutum puanları bireysel çalgı türüne göre anlamlı biçimde farklılaşmaktadır, $H(5) = 11,49$; $p = ,042$. Etki büyüklüğü düşüğe yakın düzeydedir ($\epsilon^2 = ,060$). Dunn-Bonferroni testi sonucunda yalnızca bağlama ve viyolonsel grupları arasındaki farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($z = -3,06$; $p = ,033$). Bu doğrultuda, yalnızca anlamlı bulunan karşılaştırmalar raporlanmıştır. Tablo 7’de sunulan ortalama sıra değerleri bağlama grubunda 47,47, viyolonsel grubunda ise 84,50 olduğundan, anlamlı farkın viyolonsel grubu lehine olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu değerlendirilirken, çalgı gruplarındaki sayının dengeli olmaması ve viyolonsel grubundaki katılımcı sayısının sınırlılığı ($n = 9$) göz önünde bulundurulmalıdır.

3.5. Tutum Puanı ile Akademik Başarı Göstergeleri Arasındaki İlişkiler

Tablo 9*Ders başarı puanlarına ilişkin betimsel istatistikler*

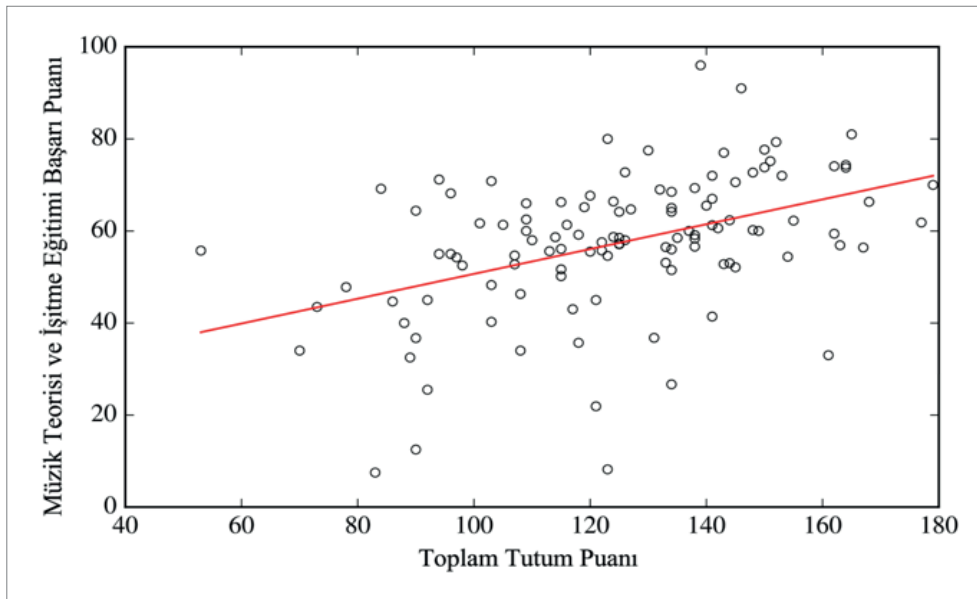
Ders	n	$\bar{x}$	Standart Sapma	En Düşük	En Yüksek
Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi	114	57,39	15,24	7,5	96
Çalgı Eğitimi	114	76,29	16,17	25	100
Piyano	114	75,26	19,00	5	100

Tablo 9’da katılımcıların müzik teorisi ve işitme eğitimi dersi başarı puanı ortalamasının 57,39 ($ss = 15,24$), çalgı eğitimi dersi başarı puanı ortalamasının 76,29 ($ss = 16,17$) ve piyano dersi başarı puanı ortalamasının 75,26 ($ss = 19,00$) olduğu görülmektedir. Başarı puanlarında normal dağılım varsayımı karşılanmadığından dolayı ($p < ,01$), ilişkilerin incelenmesinde Spearman rho korelasyon analizi uygulanmıştır.

Tablo 10*Tutum puanı ile akademik başarı göstergeleri arasındaki Spearman rho korelasyon sonuçları*

			Spearman rho	p	n
Tutum Puanı	-	Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi	,48	< ,001	114
Tutum Puanı	-	Çalgı Eğitimi	,38	< ,001	114
Tutum Puanı	-	Piyano	,32	< ,001	114

Tablo 10'da görüldüğü üzere, tutum puanı ile müzik teorisi ve işitme eğitimi ($\rho = ,48, p < ,001$), çalgı eğitimi ($\rho = ,38, p < ,001$) ve piyano ($\rho = ,32, p < ,001$) başarı puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. En güçlü ilişki, tutum puanı ile müzik teorisi ve işitme eğitimi başarı puanı arasındadır.

Şekil 2*Toplam tutum puanı ile müzik teorisi ve işitme eğitimi başarı puanı arasındaki ilişki*

Toplam tutum puanı ile müzik teorisi ve işitme eğitimi başarı puanı arasındaki pozitif yönlü ilişki, Şekil 2'de gösterilmiştir. Bulgular, derse yönelik tutumun demografik değişkenlerden çok akademik başarı göstergeleriyle birlikte değişen bir yapı olarak öne çıktığını göstermektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırma, müzik bölümü öğrencilerinin müzik teorisi ve işitme eğitimi dersine ilişkin tutumlarının orta düzeyin üzerinde olumlu bir eğilimde olduğunu; tutum puanlarının cinsiyet, mezun olunan lise türü ve sınıf düzeyi açısından anlamlı biçimde farklılaşmadığını ortaya koymaktadır. Bireysel çalgı değişkeni açısından tutum puanlarının çalgı türüne göre istatistiksel olarak anlamlı fakat sınırlı biçimde farklılaştığı görülmüştür. Öğrencilerin derse yönelik tutumları ile müzik teorisi ve işitme eğitimi, bireysel çalgı eğitimi ve piyano dersi başarıları arasında da pozitif ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır. En güçlü ilişkinin müzik teorisi ve işitme eğitimi dersi başarısıyla görülmesi, derse yönelik olumlu yönelim ile ders başarısının birlikte değişebildiğini göstermektedir.

Araştırma sonuçları, müzik eğitimi sürecinde öğrencilerin bilişsel kazanımlarının teknik uygulamalarla olduğu kadar, tutumsal ve motivasyonel faktörlerle de yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda tutum, öğrencinin dersi ne ölçüde yararlı ve başarılı bulduğuna yönelik pedagojik bir gösterge olarak değerlendirilebilir. Müzikte başarı ile öz yeterlik arasındaki anlamlı ilişkilerin vurgulandığı çalışmalar (Zelenak, 2024) ile öğrencilerin üstbilişsel süreçlerinin performans çıktılarıyla ilişkisinin ortaya koyulduğu bulgular (Zhang, 2025), öğrencinin derse yüklediği değer ve yeterlik algısının öğrenme sürecindeki rolünü desteklemektedir.

Katılımcıların cinsiyeti, mezun oldukları lise türü ve sınıf düzeylerine göre anlamlı bir fark bulunmaması, program yapısı, müfredat, eğitim-öğretim ortamı, öğretim yaklaşımı ve ölçme-değerlendirme yöntemlerindeki benzerliklerle ilişkili olabilir. Bu bağlamda, öğrencilerin dersi pedagojik ve kurumsal açıdan benzer koşullarda deneyimledikleri düşünülebilir.

Bireysel çalgı değişkenine ilişkin bulgular, çalışma grubunda bazı çalgı grupları arasında tutum puanlarının farklılaşabildiğine işaret etmektedir. Ortalama sıra değerleri ve ikili karşılaştırma sonuçlarına göre, viyolonsel grubunun bağlama grubuna göre daha yüksek tutum puanına sahip olduğu görülmüştür. Viyolonsel gibi yaylı çalgılarda entonasyon duyarlılığı ve tonal farkındalık gibi becerilerin çalgı öğrenme süreciyle yakından ilişkili olması, bu öğrencilerin müzik teorisi ve işitme eğitimi dersini çalgı öğrenme süreçleriyle daha doğrudan ilişkilendirmiş olabileceklerini düşündürülebilir. Entonasyonun, yaylı çalgı çalan müzisyenlerin kariyerleri boyunca geliştirmeye çalıştıkları temel tekniklerden biri olduğu belirtilmektedir (Chappell, 2020). Bununla birlikte, bu sonuç doğrudan çalgı türünden kaynaklanan genellenebilir bir etki olarak yorumlanmamalıdır. Viyolonsel grubundaki katılımcı sayısının sınırlı olması ($n = 9$), çalgı gruplarının dengeli dağılmaması, istatistiksel anlamlılık düzeyinin sınırda olması ve araştırmanın tek kurumda yürütülmesi, bu bulgunun çalışma grubuna özgü bir örüntü olarak değerlendirilmesini gerektirmektedir. Bağlama grubunun görece düşük tutum puanına sahip olması da, bu öğrencilerin derse daha az önem verdikleri veya öğrenmeye daha az istekli oldukları biçiminde yorumlanmamalıdır. Bu durum, müzik teorisi ve işitme eğitimi ders içeriğindeki tonal, modal, makamsal, işitsel örneklerin çeşitliliği ve bireysel çalgıya özgü öğrenme gereksinimleri arasındaki ilişkilerin değerlendirilebileceğine işaret etmektedir.

Araştırmada, öğrencilerin bireysel çalgı alanındaki akademik başarıları ile derse yönelik tutum puanları arasında pozitif ilişkilere rastlanmıştır. Bu sonucun, müzik teorisi ve işitme eğitimi ile bireysel çalgı alanlarındaki başarı düzeyleri arasındaki pozitif ilişkilerin saptandığı Uyan'ın (2013) çalışmasıyla uyumlu olduğu söylenebilir. Kurtuldu (2019) ise bireysel çalgı, müziksel işitme ve piyano dersleri arasında orta düzeyli ve pozitif ilişkiler saptamış, müziksel işitme dersinin diğer derslere etken olduğu düşüncesi bakımından yakın düzeyli bir ilişki gelişmediğini belirtmiştir. Bu durum, müziksel işitme okuma yazma ile diğer dersler arasında daha etkili bağların kurulması ve öğrenci öz yeterliğinin desteklenebileceği öğretim etkinliklerinin gerekliliğine işaret etmektedir.

Bu araştırma, çalışma grubunun tek bir kurumdan örneklenmesi, tutum verilerinin katılımcıların öz bildirimine dayalı olması, çalgı gruplarının eşit büyüklükte olmaması ve akademik başarı puanlarının kurumsal değerlendirme süreçlerinden elde edilmesi gibi sınırlılıklar içermektedir. Araştırmanın bulguları, benzer koşullardaki müzik bölümü öğrencilerine yönelik yorumlayıcı ve karşılaştırmalı çıkarımlar sunmaktadır. Bu çalışmanın ardından yapılabilecek araştırmalarda farklı desenlerin ve modellerin kullanılması, farklı program yapılarında, daha geniş ve dengeli çalgı gruplarıyla yürütülmesi, öğrenci tutumlarının nitel veya karma verilerle de desteklenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda,

- Müzik teorisi ve işitme eğitimi ders içeriklerinin, bireysel çalgı ile piyano eğitimi sürecinde karşılaşılan teknik, teorik ve işitsel gereksinimlerle ilişkilendirilerek yapılandırılması,
- Aralık, solfej, dikte, tonalite, ritim ve entonasyon çalışmalarının, öğrencilerin bireysel çalgı icra biçimi farklılıkları ve öğrenme gereksinimleri dikkate alınarak çeşitlendirilmesi,
- Uygulama niteliğindeki müzik derslerinde kullanılan repertuvarın teorik ve işitsel temellerinin ayrıntılı olarak sınıflandırılması, bunların birbiriyle ilişkilendirilmesi,
- Bireysel çalgı türüne göre tutum farklılıklarının daha geniş katılımlı ve dengeli gruplarla yeniden incelenmesi,
- Müzik teorisi ve işitme eğitimi dersinin bütünleşik yapısını teorik ve uygulamalı alt boyutlarıyla ayrıntılı biçimde temsil eden ölçme araçlarının geliştirilmesi önerilmektedir.

Etik kurul onayı

Çalışma, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (tarih: 25.06.2025, sayı: 344810).

Yazarlık katkısı

Çalışmanın tasarımı ve konsepti: CÖ, RBÖ; verilerin toplanması: RBÖ; sonuçların analizi ve yorumlanması: CÖ; çalışmanın yazımı: CÖ. Tüm yazarlar sonuçları gözden geçirmiş ve makalenin son halini onaylamıştır.

Finansman kaynağı

Yazarlar, çalışmanın herhangi bir finansman almadığını beyan etmektedir.

Çıkar çatışması

Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Ethical approval

The study was approved by Kırıkkale University Ethics Committee for Research in the Social and Human Sciences (date: 25.06.2025, number: 344810).

Author contribution

Study conception and design: CÖ, RBÖ; data collection: RBÖ; analysis and interpretation of results: CÖ; draft manuscript preparation: CÖ. All authors reviewed the results and approved the final version of the article.

Source of funding

The authors declare the study received no funding.

Conflict of interest

The authors declare that there is no conflict of interest.

KAYNAKLAR

- Ajzen, I. (2005). *Attitudes, personality and behavior*. Open University Press.
- Büyükcengiz, H. ve Önder, V. B. (2021). Development of attitude scale for the choir lesson: A validity and reliability study. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 6(16), 2008-2031. <https://doi.org/10.35826/ijetsar.407>
- Canakay, E. U. (2006). Müzik teorisi dersine ilişkin tutum ölçeği geliştirme. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu* içinde (s. 297-310). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Canakay, E. U. (2007). *Aktif öğrenmenin müzik teorisi dersine ilişkin akademik başarı, tutum, özyeterlik algısı ve yüklemeler üzerindeki etkileri* (Tez No. 211622) [Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Chappell, E. (2020). Research-to-Resource: The importance of aural learning in the strings classroom. *National Association for Music Education*, 38(3), 5-8. <https://doi.org/10.1177/8755123320908687>
- Demirbatır, R. E. (2014). Aural training in institutions training music teachers in Turkey. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 116, 3049-3053. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.01.705>
- Donn, R., Stillie, B. ve Moir, Z. (2024). The shifting sands of UK secondary music curricula: Problematising relationships between aural training and music literacy. *Music Education Research*, 26(1), 58-70. <https://doi.org/10.1080/14613808.2024.2309204>
- Eccles, J. S. ve Wigfield, A. (2020). From expectancy-value theory to situated expectancy-value theory. A developmental, social cognitive, and sociocultural perspective on motivation. *Contemporary Educational Psychology*, 61, 101859. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101859>
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel.
- Kaynak Akçaoğlu, T. (2021). Güzel sanatlar fakültelerinde müzik teorisi ve işitme eğitimi derslerinde öğrencilerin yaşadıkları sorunlar. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 5(1), 97-111. <https://doi.org/10.32960/uead.888438>
- Kurtuldu, M. K. (2019). Müzik öğretmeni adaylarının piyano çalgı ve müziksel işitme dersi başarılarının sınıf düzeyine göre karşılaştırılması. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 6(42), 2600-2607. <https://doi.org/10.26450/jshsr.1360>
- Küçük, E. (2011). Planlanmış davranış teorisi çerçevesinde mali müşavir (SMMM) olma niyetinin altında yatan faktörlerin analizi. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 146-162.
- McPherson, G. E. ve McCormick, J. (2006). Self-efficacy and music performance. *Psychology of Music*, 34(3), 322-336. <https://doi.org/10.1177/0305735606064841>
- Munive Benites, D. A., Lalitte, P. ve Eyharabide, V. (2023). Ear training applications in music education: Exploring utilization, effectiveness, and adoption factors in France. *Proceedings of the 15th International Conference on Computer Supported Education (CSEDU 2023)* içinde (s. 447-453). SCITEPRESS. <https://doi.org/10.5220/0012054200003470>

- Pekrun, R. (2006). The control-value theory of achievement emotions: Assumptions, corollaries, and implications for educational research and practice. *Educational Psychology Review*, 18, 315-341. <https://doi.org/10.1007/s10648-006-9029-9>
- Reitan, I. E. (2009). Students' attitudes to aural training in an academy of music. *Nordic Research in Music Education*, 11, 207-220.
- Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*, 61, 101860. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860>
- Saygı, C. ve Bilen, S. (2016). Aktif öğrenmenin müzik tarihi dersine ilişkin başarı, tutum ve özyeterlik üzerindeki etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 723-755. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.52273>
- Soycan, M. ve Babacan, E. (2019). Müziksel işitme, okuma ve yazma ile ilgili geliştirilmiş ölçme araçlarının incelenmesi: İçerik analizi çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(69), 343-353. <https://doi.org/10.17755/esosder.409006>
- Şen, Y. ve Şentürk, N. (2015). Geleneksel Türk müziği derslerine ilişkin tutum ölçeği geliştirme süreci. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(02).
- Tunç, T. ve Baydağ, C. (2021). Devlet konservatuvarı opera anasanat dalı öğrencilerinin piyano dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(31), 63-79. <https://doi.org/10.35675/befdergi.734466>
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uyan, M. O. (2013). Müzik teorisi ve işitme eğitimi ile bireysel çalgı eğitimi başarıları arasındaki ilişkiler. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 53-68. <https://doi.org/10.7816/sed-01-01-04>
- Wigfield, A. ve Eccles, J. S. (2000). Expectancy-value theory of achievement motivation. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 68-81. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1015>
- Zarza-Alzugaray, F. J., Casanova, O., McPherson, G. E. ve Orejudo, S. (2020). Music self-efficacy for performance: An explanatory model based on social support. *Frontiers in Psychology*, 11, 1249. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01249>
- Zelenak, M. S. (2024). Self-efficacy and music performance: A meta-analysis. *Psychology of Music*, 52(6), 649-667. <https://doi.org/10.1177/03057356231222432>
- Zhang, J. (2025). Music engagement, metacognitions, and performance outcomes: an empirical investigation among Chinese advanced music students. *Frontiers in Psychology*, 16, 1712501. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1712501>

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

Music education at the higher education level encompasses the development of musical performance skills, the understanding and analysis of musical language, and the ability to perceive musical structures through listening and translate this perception into performance-related actions. Ear training refers to a systematic process through which individuals improve their ability to recognize and identify musical elements such as pitch, interval, chord, and rhythm by listening. In undergraduate music programs, music theory and ear training are commonly positioned as fundamental components of musical literacy. As the course combines conceptual knowledge, such as intervals, harmony, and tonality, with applied listening and reading tasks, such as solfege, dictation, and aural memory, students' attitudes toward the course may shape engagement, persistence, and achievement outcomes.

An attitude can be described as a predisposition to evaluate and respond to an object, event, institution, or person in a positive or negative way. In educational settings, students' attitudes toward a course are among the key affective variables that can facilitate or hinder participation and learning behaviors. Motivational perspectives suggest that positive academic emotions, value perceptions, and perceived competence may support learning behaviors, whereas negative emotions such as anxiety may weaken motivation and lead to avoidance. In music education, music theory and ear training courses are often perceived as cognitively demanding due to their abstract nature, applied workload, and assessment processes. These perceptions may influence both attitudes and achievement. Therefore, examining students' attitudes toward music

theory and ear training may provide useful evidence for understanding learning experiences and improving instructional design.

The purpose of this study was to determine undergraduate music department students' attitudes toward the music theory and ear training course and to examine whether these attitudes differ across selected variables. The study addressed the following questions:

1. Do attitude scores differ by gender?
2. Do attitude scores differ by high school background (music-focused vs. other)?
3. Do attitude scores differ by year of study?
4. Do attitude scores differ by primary instrument type?
5. Are attitude scores associated with academic achievement indicators (achievement in music theory and ear training, primary instrument, and piano)?

2. Method

The study employed a correlational survey design. The study group consisted of 114 undergraduate students enrolled in the Music Department of a Faculty of Fine Arts at a university in the Central Anatolia Region of Türkiye. Data were collected using the Attitude Scale toward the Music Theory Course developed by Canakay (2006) and a personal information form. The scale consists of 37 items rated on a 5-point Likert continuum, and higher scores indicate more positive attitudes toward the course. Negatively worded items were reverse coded before the analyses. For the present study group, the internal consistency of the scale was high (Cronbach's $\alpha = .94$).

The normality of total attitude scores was examined using the Shapiro-Wilk test. Independent samples t-tests were used for binary group comparisons, including gender and high school background. One-way ANOVA was used to examine differences by year of study. Since the primary instrument groups were unequal in size and some groups had relatively small numbers of participants, the Kruskal-Wallis H test was used to examine differences by primary instrument type. When the result was significant, Dunn-Bonferroni post hoc comparisons were conducted. Relationships between attitude scores and academic achievement indicators were examined using Spearman's rho correlation analysis due to distributional considerations for grade variables. Effect sizes were reported using Cohen's d , eta-squared (η^2), and epsilon-squared (ϵ^2).

3. Findings, Discussion and Results

Overall, students' attitudes toward the music theory and ear training course were positive and above the neutral level. The mean total attitude score was 124.88 ($SD = 24.82$) within a possible range of 37 to 185, corresponding to an average item score of 3.38 on the 1-5 response metric. Group analyses showed no significant differences by gender. Female students ($n = 58$) had a mean attitude score of 125.22 ($SD = 23.74$), and male students ($n = 56$) had a mean score of 124.52 ($SD = 26.10$). The independent samples t-test yielded $t(112) = 0.15$, $p = .88$, with a negligible effect size ($d = 0.03$).

Similarly, attitudes did not differ significantly by high school background. Students who graduated from music-focused high schools or conservatories ($n = 42$) had a mean score of 128.33 ($SD = 24.06$), whereas those from other high schools ($n = 72$) had a mean score of 122.86 ($SD = 25.19$). The difference was not statistically significant, $t(112) = 1.14$, $p = .26$, and the effect size was small ($d = 0.22$). With respect to year of study, the one-way ANOVA indicated no significant differences across first-, second-, third-, and fourth-year students, $F(3, 110) = 1.21$, $p = .31$, with a small effect size ($\eta^2 = 0.03$).

In contrast, attitudes differed significantly by primary instrument type. Since the instrument groups were not equally represented, the Kruskal-Wallis H test was used for this analysis. The result showed a significant difference in total attitude scores by primary instrument type, $H(5) = 11.49$, $p = .04$, with a low-to-moderate effect size ($\epsilon^2 = .060$). Dunn-Bonferroni post hoc comparisons showed that the significant difference occurred only between the bağlama and cello groups. The rank values indicated that the cello group had higher attitude scores than the bağlama group. However, the cello group included a relatively small number of participants ($n = 9$), and the instrument groups were not balanced in size. Therefore, this finding should be interpreted cautiously and should not be generalized as a direct effect of instrument type.

Correlation analyses demonstrated positive and statistically significant relationships between attitudes and academic achievement indicators. Attitude scores correlated most strongly with achievement in music theory and ear training (Spearman's $\rho = .48, p < .001$), followed by primary instrument achievement ($\rho = .38, p < .001$) and piano achievement ($\rho = .32, p < .001$). These findings suggest that students with more positive affective orientations toward the course tend to have higher achievement outcomes. The strongest relationship being observed between attitude scores and achievement in music theory and ear training also indicates that students' positive orientation toward the course and their course achievement may vary together.

The absence of significant differences by gender, year of study, and high school background suggests that students may share broadly similar learning experiences within the investigated institutional context, including curriculum structure, teaching approaches, and assessment practices. On the other hand, the difference observed by primary instrument type points to the possibility that students may not experience the course in the same way. For example, instruments that emphasize intonation accuracy, tonal orientation, and aural control may lead students to perceive the relevance of ear training and theory content more directly. However, the difference between the bağlama and cello groups should be considered as a pattern specific to the present study group because of the unequal distribution of instrument groups and the small number of cello students.

The positive associations between attitudes and achievement indicators underscore the role of affective variables in music learning. From a program-development perspective, the results suggest that instructional arrangements designed to strengthen students' motivation, perceived competence, and engagement may contribute to improved learning experiences and achievement outcomes. Integrating applied examples that connect theory and ear training to students' instrument-specific needs, clarifying assessment expectations, and employing active learning strategies may be helpful. In addition, relating course content to different instrumental practices may support students in perceiving the course as more meaningful and applicable.

This study has several limitations. It was conducted with a study group from a single institution and relied on self-reported attitudinal data. The instrument groups were not equally represented, and achievement scores were based on institutional assessment processes. Therefore, the findings should not be generalized to all music department students in Türkiye. They should instead be interpreted within the characteristics of the program in which the study was conducted and within similar instructional contexts. Future studies should replicate the analyses across multiple universities with more balanced instrument groups. Mixed-method designs may enrich interpretation by exploring why certain groups differ in attitudes and which instructional practices shape perceptions of workload, difficulty, and usefulness. Longitudinal designs could clarify how attitudes evolve across semesters and how changes relate to achievement trajectories.

Undergraduate music students in the present study demonstrated moderately to highly positive attitudes toward the music theory and ear training course. While attitudes did not differ by gender, year of study, or high school background, they varied by primary instrument type, with a specific difference between bağlama and cello students. Attitude scores were positively correlated with achievement in music theory and ear training, primary instrument, and piano. Overall, the findings highlight the importance of the affective dimension for instructional design and student success in core musical literacy courses.